

Feminismen har ingen kris – den är under utveckling

Feminism handlar om att se och förstå den ojämlikhet som finns i samhället och om att agera för att minska ojämlikheten. För att göra det behövs också en mångfacetterad feministisk rörelse för att inte jämställdhet ska bli en fråga enbart för heterosexuella kärnfamiljer i den vita medelklassen, skriver Sofia Björk och Doris Lydahl, doktorander vid Göteborgs universitet.

Enligt senaste SOM-undersökningen tycker 82 procent av svenska folket att det är ett bra förslag att satsa på ett samhälle med ökad jämställdhet mellan män och kvinnor. Så stor enighet råder inte i någon annan åsiktsfråga som undersöks, inte ens om att satsa på ett mer miljövänligt samhälle. Trots det är feminism ett ämne som väcker starka känslor, och många är tveksamma till att kalla sig feminister. I samband med valrörelsen 2002 kallade nästan alla partier och partiledare sig för feministiska, men så är det inte i dag. Belinda Olsson ställer till och med frågan om feminismen gått för långt och tappat fotfästet. Vad beror detta på?

På slutet av 90-talet och början av 00-talet kom flera viktiga diskussionsinlägg, däribland antologin Fittstim, där Belinda Olsson var medredaktör och en av författarna, som bidrog till en feministisk våg som sammanföll med ett uppsving inom jämställdhetspolitiken. Ett uttryck för hur stark feminismen faktiskt var vid denna tid kan ses i och med bildandet av Feministiskt Initiativ. Men samma år, 2005, sändes det uppmärksammade programmet Könskriget där Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige) utmålades som manshatande sekterister. Programmet beskrev jämställdhetspolitikens teoretiska grund, könsmaktsordningen, som konspirationsteoretisk och misstänkliggjorde samtidigt feministisk forskning.

Gav antifeminister luft under vingarna

Det starkt vinklade programmet Könskriget och debatten som följde gav antifeminismen luft under vingarna. Från antifeministiskt håll hävdades att feminismen gått så långt att män nu diskrimineras, att ojämställdhet är en myt och att genusforskning är ideologisk och ovetenskaplig. Men trots att antifeministiska röster ibland har varit starka i debatten så är det inte säkert att anti-feminismen har ett starkt stöd i Sverige i dag. Den kan dock ha bidragit till att feminism inte alltid har en positiv klang.

Ett annat skäl till att det kanske inte är lika lätt att kalla sig för feminist i dag är att feminismen blivit mer mångfacetterad. Även om feminister enas kring krav på lika rättigheter för män och kvinnor så har man börjat ifrågasätta att alla kvinnor har gemensamma erfarenheter och liknande positioner i relation till andra ojämlikheter.

Vem får plats i rörelsen?

Det pågår en viktig och utvecklande debatt inom feminismen om vilka som ryms i rörelsen och vilka frågor som är viktiga. Feministisk teori och aktivism har utvecklats med hjälp av intersektionella perspektiv där kön inte förstås som den enda eller viktigaste maktstrukturen, utan som samverkande med ras, klass, sexualitet, funktionalitet, ålder med mera. Detta har bidragit till många intensiva debatter, men också till en mer inkluderande rörelse där fler kan

känna sig hemma. Men det har kanske också inneburit att vissa har valt att inte kalla sig för feminist. Det handlar dock mer om en feminism i utveckling än en feminism i kris.

I Belinda Olssons värld handlar feminismens föreställda kris i stället om hen-dagis och förtryckta män, inte långt ifrån antifeministernas formuleringar. Men som Julia Bahner skrev i GP den 24/1 handlar den beskrivningen, precis som Könskriget, mer om mediala mytbildningar än om feminismen i sig.

Vi kan inte avfärda feminismen för att sensationssökande TV återigen gjort den till en slagpåse. Vi kan inte låta antifeministernas enkla förklaringar få sista ordet. Feminism handlar om att se och förstå den ojämlikhet som finns i samhället och om att agera för att minska ojämlikheten. För att göra det behövs också en mångfacetterad feministisk rörelse för att inte jämställdhet ska bli en fråga enbart för heterosexuella kärnfamiljer i den vita medelklassen. Vi behöver en fortsatt nyanserad och insatt debatt kring feministiska frågor och inte fler förenklade slagträn att vifta med.

Sofia Björk

Doris Lydahl

doktorander vid Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap